

De Groen *bewuste* Amsterdammer

IVN afdeling Amsterdam

Jaargang 40

Zomer 2020

Rups van sint-jacobsvlinder (dag/nachtactief) op jacobskruiskruid

Colofon

Foto's voorkant

*IJsvogel (foto Ramona Falkenreck)
Rups van de kamillevlinder op gele kamille*

Redactie:

Maddie Bartels, Ineke Deckers, Paul de Dooij, Ellen Huijsmans, Peter Junge, Seppe Lenaerts, Just Wiarda.

Print: Editoo B.V.

Kopij en copyright:

De volgende Groenbewuste Amsterdammer (GBA) komt in oktober 2020 uit. Kopij kunt u vóór 1 september 2020 digitaal aanleveren: groenbewuste020@gmail.com. Ingezonden artikelen worden gepubliceerd onder de 'Creative Commons' licentie. Een artikel uit ons blad kopiëren of gebruiken voor publicatie of andere niet-commerciële openbare doeleinden mag, mits u de naam van de auteur en bron (Groenbewuste Amsterdammer nr. ..., uitgave IVN Amsterdam) erbij vermeldt. Voor foto's ligt het copyright bij de fotograaf, indien genoemd.

Meer informatie over onze afdeling vindt u geactualiseerd op de website WWW.IVNAMSTERDAM.NL.

Van de voorzitter

Paul Panhuizen

Wat kan de wereld toch snel veranderen. Door het Coronavirus zijn er veel slachtoffers te betreuren, wellicht ook in je naaste omgeving. En zijn ons terecht veel beperkingen opgelegd. Ook wij volgen de richtlijnen van het RIVM en het Landelijk bureau van IVN nauwlettend en handelen daarnaar. Zo waren er in het Lentenummer tal van cursussen en excursies opgenomen, die we hebben moeten opschorten of annuleren. Het betreft o.a. de Vogelcursus met 15 deelnemers en de cursus Eten uit de natuur met maar liefst 24 deelnemers. Gelukkig hebben de betreffende cursusleiders, die net waren gestart met de enthousiaste groep, een mogelijke oplossing aangedragen. Zij hopen in september de draad weer op te pakken. De geplande cursus Fotografie en de cursus Plantenkennis voor nieuwsgierige Amsterdammers gaan op een later tijdstip van start.

Dan de inhoud van dit zomernummer, het lezen meer dan waard. Onze redactieleden hebben ondanks de grote beperkingen ons inziens weer een topprestatie geleverd en de verhalen zetten ons in ieder geval aan het denken.

We waren ook gestart met een groepje actieve vrijwilligers met nadenken over een mogelijk andere bestuursvorm. Het valt niet mee om mensen te vinden die in het bestuur zitting willen nemen. Vandaar dat we aan het onderzoeken zijn of het anders kan. We hopen hier binnenkort verder mee te gaan, maar moeten eerst maar eens aankijken wat de gevolgen zijn van de maatregelen die versoepeld zijn. Na de Nieuwjaarsreceptie heeft zich een aantal vrijwilligers gemeld, die activiteiten op zich gaan nemen. Het betreft het geven van cursussen en excursies en het organiseren van kinderactiviteiten. Een hoopvolle ontwikkeling vinden wij.

Tot slot de ledenvergadering. Volgens de statuten had deze in mei plaats moeten vinden. Gezien de situatie is uitstel verleend tot eind oktober. In welke vorm deze vergadering dan zal zijn is nog in onderzoek. Het bestuur hoopt dat bij het verschijnen van het herfstnummer meer positief nieuws te melden is rondom het weer opstarten van de activiteiten.

De Groenbewuste Amsterdammer

De Groenbewuste Amsterdammer - Jaargang 40 - Zomer 2020

Van de redactie

Peter Junge

Corona beheerst nog steeds het leven. De versoepeling van de gedragspatronen ten spijt. Ook wij, als redactie, kunnen niet om dit vreselijke fenomeen heen. In dit zomernummer laten we zien welke impact het virus heeft. Maar ook hoe natuurbeleving troost kan bieden. Zo wordt het aloude 'ommetje' weer van stal gehaald. Een onzer redacteuren sprak, op gepaste afstand, met een ouder echtpaar over hun verkwikkende bezoeken aan de bij hen nauwelijks bekende Amsterdamse stadsparken. Zij ontdekten hoe onverwachts mooi en groen onze stad is. En wat dat betreft zijn er nog heel veel 'veilige' wandelingetjes voor jong en oud in de omgeving te maken, zo valt te lezen. Voor even de zorgen opzij zetten. Kom op, in de benenwagen. Laat de omgeving op je brein inwerken. In deze coronacrisis kijken mensen namelijk door een andere bril om zich heen. De beleving van alles wat groeit en bloeit wordt intenser.

Er zit ook een keerzijde aan. Wat begin dit jaar nog als iets vanzelfsprekends werd gezien, blijkt van de ene op de andere dag niet meer te kunnen. Lees het verhaal over een wandeling van twee vrienden in het Vondelpark. Natuurvorschers in hart en nieren. Het genieten van vogels en hun gezang is bij hen nog onverminderd groot. Maar een praatje maken met bekenden leidt tot gespannen taferelen bij omstanders. En thuis gekomen, de steeds terugkerende overpeinzing. "Als ik binnen zit, ben ik veel met buiten bezig, met de natuur, met onze toekomst, hoe het verder gaat en verder moet gaan."

Onze maatschappij staat op een keerpunt. De anderhalve meter afstand-samenleving herbergt gevaren in zich. Angst voert daarom de boventoon bij velen. Zelfs een wandeling langs het Amsterdam-Rijnkanaal is in deze tijd niet van gevaar ontbloot. Elk geluid wordt direct opgeslagen. Alleen al het gehijg van een jogger leidt in eerste instantie al tot een panische reactie. In het pre-coronatijdperk zouden we er geen acht op hebben geslagen. Zonder bezwaard gemoed hadden we ons tussen de vele fietsers en wandelaars gemengd. Nu schieten onze ogen van links naar rechts. Zijn onze oren gespitsster dan ooit.

Maar niet alleen in de hoofdstad met zijn talrijke inwoners spelen zich dergelijke taferelen af. Ook in de ontvolkte ommelanden. Wat te denken van een verlaten, smal en stenig pad rond het Overijsselse dorp Olst. De verschijning van twee schimmen in de verte doet mij verstijven. Stedelingen, op zoek naar verpozing. Rond dwalen met een verrekijker om de nek. Voor mij ook een moment van herkenning. Terug naar mijn kindertijd, terug naar dat onvergetelijke moment: de allereerste aanblik van een wespendif. Vanaf toen, was ik voor altijd een 'echte' natuurminnaar.

Corona vernielt veel, maar dwingt mensen ook tot vrijere en diepzinnigere gedachten.

Inhoud

- 4 Terugblik project voor 'Natuureducatie voor kinderen' in Suriname
- 6 Stadsnatuur nu onmisbaar
- 8 Kijken, kijken
- 10 Anderhalve meter
- 11 Veel binnen en een beetje buiten
- 13 Mens & Natuur Momentje
- 14 Wespendif als inspiratiebron
- 16 Tachtig grutto's
- 17 De buurttuin en zijn bewoners
- 19 In het Vondelpark digitaal avant la lettre
- 20 Voor je plezier uit
- 22 Cursussen/excursies
- 23 Verenigingsgegevens

Entree van de beleefstuin van Stichting Projecten met op de achtergrond de educatieschool.

Terugblik project 'Natuureducatie voor kinderen in Suriname'

Paul de Dooij

**Na een succesvolle crowdfundingactie ben ik in februari afge-
reisd naar het prachtige Suriname. Eerder al waren op
basis van een wensenlijst van de lokale samenwerkings-
partner, Stichting Projecten (StP), educatiematerialen van-
uit IVN Natuureducatie (IVN) naar Suriname verzonden. Aan
de hand van de bevindingen aldaar en kennis en ervaring
vanuit IVN heb ik een training op maat ontwikkeld. Werkne-
mers van StP en enkele andere organisaties hebben deze
training vol enthousiasme gevolgd waarbij veel interessan-
te kennis werd uitgewisseld. Ook vielen de toegestuurde
educatiematerialen goed in de smaak en zijn er mooie mo-
gelijkheden voor verdere samenwerking.**

De crowdfundingactie was gestart naar aanleiding van een hulp-
vraag die StP had ingediend bij IVN. Via de webwinkel van IVN
had men gezien dat er vele educatiematerialen zijn, die niet in
Suriname beschikbaar zijn. Aan de hand van een wensenlijst is
een samenhangend pakket gemaakt van educatieboxen- en
materialen en met een crowdfundingactie via oneprocentclub.com
is het nodige budget bij elkaar gebracht. Om de materialen
goed en effectief te kunnen gebruiken in Suriname is ook infor-
matiemateriaal ontwikkeld en een training op maat voorbereid.

De verzending van de educatiematerialen (o.a. verschillende
educatieboxen, verrekijkers en loepen) naar Suriname was een
spannende onderneming. Zowel de webwinkel van IVN als ik
hadden hier geen eerdere ervaring mee. Na uitvoerige voorbe-
reidingen dachten we alle benodigde formulieren aangeleverd
te hebben, maar het pakket bleek toch 'vast' te staan bij de Su-
rinaamse douane. Blijkbaar waren de verschillende dozen niet
als één pakket aangekomen waardoor er onduidelijkheid was
welk formulier daarbij hoorde. Na veel correspondentie over en
weer en de tomeloze inzet van werknemers van StP waren de
spullen er uiteindelijk net voor de training!

Ik was door Stichting Projecten uitgenodigd om ter voorberei-
ding van de training een kinderactiviteit met betrekking tot na-
tuureducatie mee te maken. De activiteiten worden georgani-
seerd vanuit een educatieschool met daaromheen een prachti-
ge beleefstuin. In de tuin vind je o.a. fruitbomen, een bosrand,
kassen en een moestuin. Alles wordt netjes onderhouden door
een tuinman en er zijn ca. 5 werknemers die de activiteiten be-
geleiden. De activiteiten beginnen binnen met een plenaire inlei-
ding en daarna mogen de kinderen in groepjes naar buiten toe.
Na de buitenactiviteit kunnen kinderen binnen nog naar leuke
natuurfilmpjes kijken.

Ook in Suriname zijn kinderen dolenthousiast om spelenderwijs te leren over natuur en duurzaamheid.

De kinderactiviteit bestond deze keer uit een natuurgerichte speurtocht waarbij de kinderen spelenderwijs leren over de natuur in de beleefstuin. Vol enthousiasme en energie renden ze heen en weer en nauwgezet werden de opdrachten uitgevoerd. Vooral het zoeken naar regenwormen leidde tot veel hilariteit! Aan het einde werd het winnende team van de speurtocht in het zonnetje gezet en iedereen kreeg een bakje met moestuinzaadjes mee naar huis. Het was erg mooi om te zien hoeveel enthousiasme er zowel bij de kinderen als begeleiders leeft. Met de educatiematerialen kan dit enthousiasme en het spelenderwijs leren over de natuur mooi verder aangewakkerd worden!

Tijdens de kinderactiviteit waren de educatiematerialen nog niet gearriveerd. Aan de ene kant was dit jammer omdat ze nog niet gebruikt konden worden, aan de andere kant was het juist interessant om te zien hoe met beperkte middelen al best veel kan. Met deze bevindingen en kennis en ervaring vanuit IVN (o.a. werkwijzen, concepten, campagnes, evenementen) heb ik een training op maat voorbereid. Naast werknemers van StP waren ook andere organisaties uitgenodigd (o.a. Suwama, Villa Zapakara en OEBGS). Tijdens de training (waarbij veel ruimte was voor interactie) werd kennis levendig gedeeld. Met name het concept 'Buitenlessen' (met bijbehorende educatiebox) viel goed in de smaak. Tijdens een workshop hebben we in groepjes al verschillende 'Surinaamse' buitenlessen uitgedacht (bv. een buitentheater over de Surinaamse geschiedenis en een rekenles door met behulp van natuurlijke materialen de tafels te leren).

Na de training hebben we gezellig geluncht genietend van heerlijke Surinaamse broodjes. Iedereen was enthousiast over de

training en de educatiematerialen. Ook is er een mooie basis gelegd voor een netwerk van koplopers in Suriname, die zich in willen zetten om natuureducatie voor kinderen verder te ontwikkelen. Ook al zijn de middelen beperkt en ontbreekt het grotendeels aan steun vanuit de overheid, de wil en overtuiging is er zeker! En met de hulp van organisaties als IVN kunnen deze koplopers zich verder professionaliseren. Afsproken wordt om de contacten warm te houden en te proberen een jaarlijkse samenkomst te organiseren.

***Namens de betrokken kinderen en professionals:
'Hartelijk dank voor de donaties van de vereniging (en leden van) IVN Amsterdam die het educatieprogramma mede mogelijk hebben gemaakt!'***

De educatieboxen worden met veel interesse uitgepakt en uitvoerig bestudeerd.

Rembrandtpark

Stadsnatuur nu onmisbaar

Maddie Bartels

Als ik dit schrijf is het begin mei, maar tijdens de 'hoogtijdagen' in maart-april van de uitbraak van het coronavirus sprak mij – op veilige afstand! - een echtpaar op leeftijd uit de buurt aan. Het stel was enthousiast over de leuke en 'veilige' ommetjes die ze tijdens de 'intelligente Lockdown' maakten. Ze bezochten niet of hen nauwelijks bekende Amsterdamse stadsparken. Ze raakten niet uitgepraat over wat een leuke ontdekkingen het Rembrandtpark, Vliegenbos en Frankendael waren. Hoe onverwachts mooi en groen onze stad dankzij al die parken is, hoe kleurig de bomen en planten er bij staan, hoe heerlijk de vogels er zingen. In het gewone leven waren deze mensen met heel andere dingen bezig. Zij blijken in dit opzicht de enige niet, die nieuwe paden insloegen.

Coronacrisistijd.

Genieten en ontdekken van de natuur, ondanks of dankzij deze onwezenlijke situatie? Elk nadeel kan zijn voordeel hebben, zoals het ook nu lijkt te zijn. In de stad bijna geen verkeerslawaaï van auto's en overkomende vliegtuigen. Geen overvolle straten, toeristen zijn weggebleven. Het voelt veilig om door de binnenstad te fietsen, het is zelfs een genoegen! Amsterdam lijkt wel een dorp. De lucht die we inademen is schoner, toont puurder en het blauw is blauwer. Het is weliswaar ongewoon stil in de stad, maar de vogels laten zich juist heel goed horen.

En dat allemaal in het mooiste jaargetijde: de lente.

Buurttuin Valentijn

Groen rommelhoekje

Ringdijk

Voor een van mijn dochters met opgroeiende kinderen is het van levensbelang om de overvolle stad te kunnen ontvluchten. Tussen maart en november verplaatst haar gezin zich vrijwel elk weekend naar hun vaste plek in 'Amsterdam aan Zee', Camping Bakkum. Het leven is daar simpel en lekker buiten in de natuur. Frisse zeelucht opsnuiven, fietsen, wandelen, joggen, struinen in de duinen, vossen, hagedissen en vogels spotten, bloemen plukken, schelpen verzamelen en zo meer. Maar ja, dat kan nu niet want ook die camping is gesloten. Mijn dochter verbaast zich er zelf over dat ze het helemaal niet zo erg en zelfs wel best vindt om in de rustige stad te moeten blijven. Hoe inspirerend het is om te zien dat buurtbewoners in de kleine buurttuin Valentijn bij het Flevopark zelf bloemen en groentes kweken en daarbij elkaar kunnen ontmoeten.

Binnenblijven is zeker in deze begintijd een dwingend advies, maar een ommetje maken mag. Ook ikzelf moet er regelmatig even uit om aan het opgesloten en onvrije gevoel te ontkomen. Dan maak ik kleine en ook wat grotere voet- of fietstochtjes vanuit mijn huis. In het OV of bij iemand in de auto waag ik mij voorlopig niet. Bij voorkeur zoek ik routes waar de natuur voelbaar is. Bewegen, frisse lucht inademen, ruiken, kijken, luisteren, wat fotograferen. In het groen zijn is een must en voelt als de beste medicijn om er in deze moeilijke tijd tegen te kunnen. Ik ontdek nieuwe groene plekken, miniveldjes, geveltuintjes. Van het brengen van een beloofde cd of andere post bij vrienden maak ik een zo groen mogelijk uitgezocht ommetje

Dan kan ik blij worden van een lekker rommelig groen hoekje tegen het hek van een tegen de verwachting toch geopende kinderspeelplaats. Een solo-reuzenbrandnetel staat daar fier naast een vlier, mooi in hun doodgewoonheid. Ik snuif de meidoorngeuren op aan de Ringdijk, waar dit jaar de bloesembomen en de hoge dijk zelf extra mooi in bloei komen. Zelfs de lammetjes bij de Diemer Vijfhoek lijken tammer dan anders. Ze laten zich door ommetjes fietsende families rustig aaien. Heel leuk is dat ik mijn volwassen dochters – uiteraard op afstand – bij deze tochtjes al een paar keer heb meegenomen naar plekken, die zij nog niet kenden. Zonder corona was dit vast niet gebeurd.

Er worden heel wat wandel- en fietsroutes, mooie plekjes en allerlei weetjes over de natuur uitgewisseld. "Ben jij al in de Luttik-

polder geweest? Daar is een avontuurlijk hekjesoverstap pad, lekker ruig en overal bloeit er het gele raapzaad, schitterend!" "Leuk, maar jij moet beslist snel naar het Diemerpark, want daar zijn al een paar weken volop nachtegallen te horen. Ik telde er vandaag zelfs elf!" "Vergeet ook niet naar het prachtige Jac. P. Thijsssepark te fietsen, je kunt daar 's ochtends bijtijds nog lekker rustig wandelen. En vooral in deze tijd komen er steeds weer andere bijzonder heemplanten in bloei." "De Middelpolder is voor mij ook een ware ontdekking, zowel te voet als op de fiets. Wat een ruimte en wat een weidevogels, met heel wat grutto's en kieviten. Ik zag zelfs al een kievits-pulletje scharrelen." Alsof het om het uitwisselen van tips voor het (nu lamgelegde) uitgaansleven gaat, over films, concerten en andere voorstellingen. Of over aanbevolen boeken om te lezen, nu we daar meer tijd voor hebben.

Veel Amsterdammers ontdekken de stad nu als leefbaar en groen en spreken de wens uit dat het heerlijk zou zijn als dit een beetje zo kan blijven. Maar er hecht zich aan deze positieve geluiden onvermijdelijk een sombere kant. Deze nieuwe situatie is, zoals we weten, niet in vrijheid ontstaan. Daarvan getuigen bijvoorbeeld de vele versperringen, de gesloten hekken, de verbods-, gebods- en waarschuwingsborden. Geen toegang mogelijk tot de fijne openbare tuin van het Rijksmuseum. De tennisbaan in het park, achtertuin voor veel leden, is voorlopig gesloten. Een kopje koffie drinken op een terras aan de gracht onder de dwarrelende Springsnow van de iepen mag nu niet, zo laten de rood-witte linten ons weten, die er ongestoord zijn gespannen.

Slecht voorspelbaar zijn de ontwikkelingen rond de beheersing van het gemene coronavirus. Wel voorspelbaar is dat de maatregelen de komende tijd zullen veranderen. Het is dan ook onvermijdelijk dat wat hier begin mei is opgeschreven nogal verouderd zal aandoen als deze Groenbewuste Amsterdammer in de brievenbus valt.

Is het te optimistisch om er op te vertrouwen dat de in deze lenteperiode opgedane nieuwe en mooie ervaringen van de stadsnatuur bij veel mensen een blijvende indruk zullen achterlaten? En dat zij er meer dan ooit van overtuigd zullen zijn geraakt dat deze stadsnatuur niet alleen nu onmisbaar is, maar blijvend moet worden beschermd en gekoesterd?

Lammetje

Rijksmuseum

1,5 meter afstand in park

De Bretten

Kijken, kijken

Joke van der Boon

Het is eind maart 2020 en we zitten midden in de Coronacrisis. Alles ligt stil, iedereen zit thuis. Geen vliegtuigen, rust, ik wen daar snel aan. Het zijn rare tijden. We moeten zo veel mogelijk thuisblijven. Vanuit huis kan ik gelukkig ook wel van de natuur genieten. Ik heb mijn stadstuintje en aan de voorkant van het huis de slootkant en sloot. Als ik op de kant wat eten strooi hoor ik in de verte de kraai, hij roept 3 keer als hij me ziet en dat is het teken voor zijn partner en andere vogels om aan te komen vliegen. De kokmeeuwen zie ik niet meer, de hele winter zwierden ze hier rond maar ze zijn nu waarschijnlijk al bezig met nestbouw. Voor hen in de plaats komen er nu zilvermeeuwen op het voedsel af. Kleine mantelmeeuwen proberen ook nog een graantje mee te pikken maar ze zijn bang voor de zilver, ik zie nu goed het grootteverschil. In mijn tuintje achter zijn er nog altijd spreeuwen, wel minder dan een paar weken geleden. Ik tel in een split second 15 halsbandparkieten, dat worden er maar nooit minder. Pimpel- en koolmezen zijn er altijd en de grote bonte specht komt ook dagelijks langs.

Maar ik wil er uit en besluit vroeg te gaan wandelen door de Bretten, vlak bij mijn huis. Het Brettengebied is tamelijk ruige natuur, een smalle strook groen en rietlanden. Het loopt langs de Haarlemmerweg en Haarlemmertrekvaart, ongeveer van station Sloterdijk tot Halfweg. Het gebied is in de jaren 60 opgespoten met zand en was een onderdeel van de Amsterdamse haven. Het bleef echter vele jaren braak liggen. Tot het in beheer kwam bij Landschap Noord Holland (steun die club!). Nu loopt er een fietspad en zijn er zogenaamde struipaden. Bij Amsterdammers zijn de Bretten onbekend. Daar zal in de toekomst mogelijk verandering in komen omdat er in het nabijgelegen Westpoort enorm gebouwd gaat worden, een soort verlengde van de nieuwbouwwijk Houthavens. Straks moeten hier vele nieuwe bewoners recreëren en er wordt nu al hard nagedacht hoe deze mensen moeten worden beziggehouden. Allerlei dolle ideeën passeren de revue. In de ogen van de gemeente heet het natuurgebied inmiddels 'Landschapspark' en men spreekt zelfs al van een 'Metropolitaan park'. In het woordenboek van Van Dale komt dit woord niet voor en dit soort termen klinken mij dan ook onheilspellend in de oren! Voorlopig zijn de Bretten nog de rust zelve. Voor mij is het een heerlijk stuk natuur, waar veel te zien valt.

Ik start mijn wandeling op het pad aan de Seineweg. Al direct zit er een vogel bijzonder luid te zingen in de struiken. Het blijkt

een winterkoning te zijn, zo klein en zo'n geluid, hoe krijgt hij het voor elkaar? Ik hoop hier ook de zwartkop te zien maar die is nog niet gearriveerd. Hij is altijd in het voorjaar weer op deze zelfde plek te horen. Zien doe ik hem zelden. En iets later in het jaar zingen langs dit pad vele nachtegallen. Zó luid dat ze de langsrazende trein kunnen overstemmen.

De aarde kleurt al groen. De smeerwortel doet flink zijn best, wel blad maar nog geen bloemen. Ook de dovenetel laat zich al goed zien. En de vlier is mooi aan het uitlopen. Het riet en de lisdodde komen op en de wilgen hebben dikke katjes, geel van het stuifmeel. Even later zie ik de pimpelmeesjes er lekker van snoepen. De tijftjaf laat zich goed horen. Ik loop langs het water. Dotterbloemen! Dat vind ik nu echt de aankondiging van de lente. Ook de lidsteng laat zich onder het wateroppervlak al zien. Van voorgaande jaren weet ik dat de hele sloot er vol mee staat. Als kleine dennenboompjes groeien ze uit het water. Op het water zijn kuifeenden actief. De mannetjes hebben nu prachtige grijsblauw gekleurde snabels en fluorescerende groenzwarte koppen. Uiteraard drijven er ook soepeenden, wilde eenden en paartjes krakeend. Kuif- en krakeenden nemen enorm in aantal toe, bijna net zo snel als de wilde eend afneemt.

Het waait hard en er vliegt een aalscholver tegen de wind, hij heeft er flink moeite mee. De knobbelzwaan zit al weer op het nest. Verstopt in het riet maar nu nog goed te zien. Als ik later terugloop is de zwaan weg, het zal dus een kleine oefening zijn geweest voor het echte werk binnenkort. Het nest is al vele

Lidsteng

Winterkoning

jaren in gebruik, dus ik neem maar aan dat er jaar in jaar uit hetzelfde paartje zwanen komt. Hier en daar zie ik mooie nestkasten, opgehangen door Landschap Noord Holland. Ze worden goed gebruikt, opgewonden vliegen koolmezen rond de kasten.

Ik ben nu 20 minuutjes op pad en al zo veel gezien! Hoog in de bomen een gaai, wat een lelijk geluid brengen ze toch voort terwijl ze zo schoon van uiterlijk zijn. Maar als ze straks een partner hebben gevonden weet je niet wat je hoort, ze kunnen dan heel zacht en lieflijk babbelen. Het groot hoefblad loopt al uit, eerst de bloemen en het blad is nog heel klein. Dan kom ik bij een stuk rietveld. Jaarlijks speur ik hier naar de blauwborst. Ik zie er verschillende! En ik zie ook andere vogelaars die weten dat er in dit stukje Bretten blauwborsten te zien zijn. Wat een schitterende kleur blauw. En op de borst een witte streep en dan nog een oranje achterkant. Ik krijg er gratis nog een rietgors bij.

Als ik bij de treinovergang kom loop ik via een andere weg terug. Ah, de appelboom loopt al uit. Hoe deze hier ooit terecht gekomen is? Waarschijnlijk een weggegooid klokhuis. De appels zijn voor ons mensen niet eetbaar maar de vogels zijn er in de herfst blij mee. Net als de enorme druivenstruik iets verderop. Om nog iets bij te dragen aan ons milieu raap ik wat plastic op. Fout! Er heeft een vos op gepist en mijn handen stinken verschrikkelijk, getver.

De volgende dag vervolg ik mijn tocht richting Halfweg. Boven de het rietland de Kluut zie ik een bruine kiekendief! Voor mij de eerste dit jaar en ja hoor, ook deze vogel laat zich elk jaar in dit stukje Bretten zien. Dan drie buizerds hoog in de lucht. Daar word ik nu echt gelukkig van, tegen de wind, hoog cirkelend op weg naar... ja, naar waar?

Rietgors

Zwartkop (foto Ramona Falkenreck)

Ik steek bij Halfweg de Haarlemmerweg over en kom dan in de Tuinen van West. Dit is van een boerenpolder nu zogenaamde compensatienatuur geworden. Door de aanleg van de snelweg A5 is er veel geld vrijgekomen om de boeren in de polder ten zuiden van de Haarlemmerweg uit te kopen. Langs de hoog aangelegde snelweg ligt aan de westkant Kluut 2. De kluten hebben dit gebied als eerste ontdekt maar nu er overal hoog riet groeit nestelen er bijna uitsluitend grauwe ganzen, tafeleenden, kuif- en slobbeenden. Dan loop ik ten oosten van de snelweg het zogenaamd fluisterbos in. Dit is gemaakt om het geluid van het razende verkeer wat te dempen. In de aangeplante elzenbomen zitten veel putters van de laatste zaadjes te eten. Verderop is er een festivalheuvel opgeworpen die gelukkig niet veel gebruikt wordt, er doorgaans verloren bij ligt en waar niemand dus iets aan heeft. Daartegenover wordt nu een gigantisch hotel aangelegd, gemaakt van kistenhout, oh gruwel. Daarnaast ligt het al-leraardigste bedrijf de Fruittuin van West. Zelf fruit plukken en eieren rapen, heel leuk en leerzaam voor kinderen. Het is een drukbezochte plek. Dit deel van de Osdorperpolders levert weinig op voor de natuurliefhebber.

Maar ik word verrast. Ik loop langs de sloot grenzend aan Tuinpark Het Bijenpark en daar heeft de ijsvogelwerkgroep overal nestholtes gemaakt met een mooie uitkijktak er voor. En dat helpt. Ik zie drie ijsvogels, twee zijn bezig een eigen nestholte uit te graven, eigenwijze vogels, en één zit op de uitkijk te speuren naar een partner. Dat blauw en dat oranje, schitterend. Op de terugweg kom ik nog een havik tegen die enorm op zijn kop wordt gezeten door meerdere kraaien, hij krijgt geen rust en ik heb bijna medelijden met hem.

Wat kan een mens toch genieten, zelfs in deze wonderlijke coronatijd, alleen door te kijken en te kijken...

Blauwborst (foto Ramona Falkenreck)

Anderhalve meter

ELLEN HUIJSMANS

Een wereldwijde crisis en een anderhalve meter samenleving waarin je een tijd niet meer naar de kapper en de sportschool mag. Dus dan maar met wapperende haren rennen en fietsen in de natuur. Niks mis mee natuurlijk, maar dan wel volgens de regels, met inachtneming van de anderhalve meter afstand.

Na een paar hectische weken van diverse conference call systemen uitproberen en het maken en uitvoeren van online lesprogramma's is het hoogtijd voor een wandeling. Lekker een rondje Flevopark in Oost en een stukje langs het Amsterdam-Rijnkanaal op een vrije vrijdagmiddag, rekening houdend met anderhalve meter afstand, maar dat moet daar niet moeilijk zijn. Het is echter een drukte van belang op de dijk langs het kanaal. Waar ik ook kijk zijn mensen aan het wandelen, rennen, fietsen of recreëren. Het altijd zo rustige Flevopark heb ik al bewust achter me gelaten nadat ik een tiental meters het park ingelopen was, veel te vol. Blijkbaar vinden alle thuiswerkers het wel mooi geweest op deze vrijdagmiddag.

Ik loop me net af te vragen of de natuur last heeft van covid-19 en de daarmee gepaard gaande drukte in de natuur, als ik gehijg achter me hoor. Ik schrik want in deze rare tijden weet je niet meer wat je op een onschuldig middagje te wachten staat. Het gehijg komt dichterbij en ik doe een stap richting de berm voordat ik achteromkijk. Ik zet meteen twee stappen extra opzij, waardoor ik nu middenin de berm sta. Een rood hoofd waar de druppels vanaf druipen en een open mond waar het een en ander uitvliegt, nadert mij. Het hoofd staat op een te zwaar lijf dat zich beweegt met enigszins ongecontroleerde armbewegingen en komt langzaam mijn kant op. Ik stap wat verder de berm in, de waterkant naderend. Gloednieuwe sportschoenen stampen op het asfalt. De man passeert. Ik haal diep adem en vervolg mijn weg.

Zouden meer mensen in de natuur schadelijk zijn voor de natuur? Het is tenslotte wel broedseizoen, peins ik verder. Zo zag ik laatst een zwaan broeden op een prachtig nest langs een weggetje in de Diemerpolder waar het normaliter vrij rustig is. Maar inmiddels is het ik daar best druk met fietsers en wandelaars. Ik hoor een schreeuw achter me. Meteen duik ik weer de berm in, nog een keer hoor ik de schreeuw en ik ontcijfer iets van: Paaaaas op!'. De waterkant is niet ver weg. Een colonne wielrenners zoekt vlak langs me voorbij. Voor sporters en semi-sporters is het blijkbaar heel ingewikkeld om anderhalve meter

De Dam

afstand of meer te houden. Hoewel het de vraag is of anderhalve meter als je aan het sporten bent voldoende is. Voorzichtig kom ik weer uit de berm. Ik ruik de zweetdampen van de renners. Hoelang kan een virus overleven in de lucht, vraag ik me af. In Frankrijk mogen mensen alleen buiten sporten als ze tien meter afstand houden van anderen. Dat lijkt mij een stuk veiliger. Ik stap door. Slalomend langs de mensen op mijn pad. Als twee tegenliggers mij naderen met tussen hen anderhalve meter lukt dit echter niet. Ik moet dwars door de anderhalve meter of weer de berm in. Iedereen mag van de natuur in en rondom de stad genieten en het is zeker ook goed dat we met zovelen de mooie groene stukken van de stad ontdekken, maar houd dan in ieder geval nog meer dan anders rekening met elkaar, die anderhalve meter is niet voor niets bedacht.

Inmiddels ben ik voor de wandelingen uitgeweken naar Diemen-Noord, parallel aan het kanaal. Nog redelijk rustig, totdat een volgende pandemie ons bereikt. Er loopt een weg langs keurige woningen met hier en daar schitterend bloeiende Wisteria's, Blauwe regens, Magnolia's en Witte seringebomen. Groen in de stad is voor iedereen belangrijk, dat blijkt maar weer. Naar buiten kunnen en genieten van de natuur doet ons goed en is erg waardevol. Voorbijrazende fietsers en hijgende renners, die plots allemaal fit moeten worden of die de gehamsterde en toch maar opgegeten chips weer kwijt moeten, dienen echter wel de regels in acht te nemen. Anderhalve meter is anderhalve meter. Voor hardlopers en wielrenners die niet geïnteresseerd zijn in de pracht van de flora en fauna van de stad en haar omgeving maar louter willen bewegen en sporten, weet ik nog een paar mooie plekken voor hun sportieve prestaties. Midden in het centrum is momenteel een groot hardloopparkours, de verlaten Dam. Voor wielrenners raad ik rondjes Weteringschans, tunnel Rijksmuseum, Museumplein en de Hobbemakade aan.

Vondelpark

Veel binnen en een beetje buiten

Just Wiarda

Waar zal ik beginnen? Zaterdag 7 maart is een goed begin. Een huisconcert bij vrienden. De gastvrouw verwelkomt ons, en zegt ook iets over Corona. Ik ben nog niet doordrongen van de ernst van de situatie die ons te wachten staat, en misschien ben ik niet de enige. Geen gezoen, maar een ferme hand kan er nog wel af, en anderhalve meter is nog ver van ons verwijderd. Ik heb - terugblikkend - een onbeschaamde luchtigheid over me. Dat roept associaties op met de wegwuivende Trump. Je kunt je nauwelijks in slechter gezelschap bevinden. Het was een prachtig concert.

Woensdag 11 maart ben ik in de grote zaal van het Concertgebouw. Het zou het laatste concert zijn. De volgende dag gaan de deuren dicht. Zaterdag 14 nog in de kroeg na een middagdienst op de groentestall op de Zuidermarkt. We hebben die middag weinig te doen gehad. Het hamsterende volkje had die ochtend al toegeslagen en gezorgd voor een recordomzet.

En dan opeens is alles anders. Bedrijvigheid valt stil, met alle rampzalige gevolgen van dien. Een sober binnenleven wordt over ons afgeroepen. Een leven zonder franje. Boek, scherm, muziek en de buis bieden uitkomst. Ik kan niet zeggen dat de intelligente lockdown mijn leven overdag op zijn kop heeft gezet. Af en toe ga ik naar buiten voor een missie waarvan de urgentie soms omstreden is. Daartoe behoort ook een ommetje met een goede vriend.

Maandag 6 april. Het belooft een prachtige dag te worden. We zijn in ons geliefde en vertrouwde Vondelpark. De tiftjaf zingt een lied dat zijn naam eer aan doet. We lopen langs de Schapenweide. Aan de oevers staan dotters in de zon te schitteren.

De ooievaars zitten op het nest. De bluebells staan op springen. Bij een stenenbrug blijven we staan. We kijken uit over een fraaie waterpartij met twee zachtgroene treurwilgen aan het eind. Vlak voor ons staat nog een treurwilg. Een grote dode zijtak hangt over het water. "Dit is ijsvogelgebied", zeg ik tegen mijn maat. We hebben wel eens gelezen dat er ijsvogels in het park zitten, maar we hebben er in al die vele jaren dat we er komen nog nooit eentje gezien. Dan schiet er opeens pijlsnel een vogel naar die dode tak. Hij gaat zitten. We zien alleen een lange snavel. Meer niet. Het zou toch niet... Dan vliegt ie weg. Je ziet het azuurblauw op zijn vleugels. De Corona-ramp heeft ons onze eerste ijsvogel in het park gebracht. We blijven dankbaar in verbazing achter.

We lopen verder en genieten van het zeurende gezang van de groenling. We komen twee bekenden tegen op een van die sierlijke gietijzeren bruggen in het park. We staan aan weerszijden tegenover elkaar wat te keutelen. Een angstige passante zegt dat ze zo niet over de brug kan. We denken ruim baan voor haar te maken, maar ze is allerminst tevreden en vraagt op geïrriteerde toon of we allemaal aan één kant willen gaan staan. De meeste wandelaars zijn onbevangen. Wij lopen verder en gaan in het Rosarium op een bank ver uit elkaar in de zon zitten. We geven ons over aan het licht en zitten in een mum van tijd vol vitamine D. In de verte zit een zwartkop te jubelen. We gaan huiswaarts. Bij de uitgang hoor ik mijn maat opeens zeggen: "We hebben het nog helemaal niet gehad over de exit strategie." Ik vraag wat hij bedoelt. "Het zou best eens kunnen dat bij het laten vieren van de beperkende maatregelen onderscheid zal worden gemaakt tussen het onkwetsbare en kwetsbare deel der natie." Wij mooi thuis, terwijl het jonge, werkende volkje zich tegoed doet aan de verrukkingen van het leven bui-

Gansdrijvers

ten de deur. Ik heb nog nooit zo stil gestaan bij dit zwarte scenario.

We zijn uitgewandeld. Over een paar dagen gaan we misschien naar het Diemerpark. Koekoek, nachtegaal en blauwborst roepen ons.

Op 7 april krijg ik een mailtje van een andere maat. Hij stuurt een plaatje van een grote bruine vogel met een lange snavel. Hij ligt met een doorgebeten nek op zijn terras. Hij denkt dat ik wel weet wat het is. Niet dus. Ik raadpleeg daarom meteen mijn vogelmakkers. Het is een houtsnip, vermoedelijk door een roofvogel gepakt.

Vrijdag 10 april - opnieuw een schitterende dag – gaan we zoals afgesproken naar het Diemerpark. Dat doe je niet in een uurtje, de tijd die een sociale stadsbewoner maximaal bemeten krijgt voor zijn dagelijkse portie frisse neus. Het nemen van de Nes-ciobrug - de imposante fiets- en wandelbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal - valt me mee. Ik blijf in het zadel. We glijden IJburg binnen. Over de Diemerzeedijk oostwaarts. Pedaleurs met ongeschoren grijs beenhaar racen ons in plukjes voorbij. Ik draai mijn hoofd van het koele briesje af om de vogelgeluiden beter te horen. We stappen af bij een plasje, omgeven door riet en struikgewas. Ik heb thuis wat geoefend op (riet)vogelgezang: rietzanger, blauwborst, kleine karekiet, zwartkop, tuinfluiter, grasmus. Ik heb enige moeite de geluiden in mijn kop te stampen. Vogelen vergt veel en grondig onderhoud, in alle jaargetijden. Als je het niet bijhoudt, zakt de kennis razendsnel in je tenen of nog verder weg.

We verlangen intens naar de blauwborst. Ik hoor iets dat lijkt op zijn zang, maar fitis en tijtjaf zitten er doorheen te tetteren. Dan ziet mijn vriend opeens een vogeltje razendsnel vliegen naar een struik. Hij spot zijn eerste blauwborst met zijn glorieuze buik in het zicht. Ja, de blauwborst, onze mooiste zangvogel, niet wat zingen maar wat uiterlijk betreft. Blauw, wit, zwart en roodbruin, zo mooi, ook op afstand.

We fietsen door. Ik hoor wat, we stoppen. Een cetti's zanger, een vogeltje uit zuid Europa, die met de Climate Change mee zijn zegetocht over Nederland gestadig voortzet. Als je zijn mitrailleur gezang een keer hebt gehoord, vergeet je dat nooit weer. We keren om. Opnieuw een cetti's zanger. We kijken de blauwe hemel in. Een goed moment. Een sperwer vliegt over. Maar waar blijven de nachtegaleen toch? Zijn ze nog niet weer-gekeerd? Ons geduld wordt op de proef gesteld. En dan opeens. Hij heeft zijn gejubel bewaard voor het laatst. Je kunt er

Kleine karekiet

geen genoeg van krijgen. Er zijn mensen die 's nacht de ramen sluiten, omdat ze niet kunnen slapen van de nachtegaleen.

Als we een weekje later opnieuw naar het Vondelpark gaan, laat de ijsvogel zich niet meer zien op de ijsvogelplek. Dat is het aardige van vogelen, het geeft voldoening, ook al zie je niet wat je graag wilt zien.

Vrijdag 8 mei alweer. Opnieuw trekken mijn maat en ik erop uit. Naar het Amsterdamse bos.

We worden opgehouden. Een verdwaalde gans steekt de Willemsparkweg over. Als dat maar goed gaat. Het verkeer houdt de adem in. We geleiden de gans terug naar de overkant. Hij laat zich redelijk gedwee tussen onze fietsen in afvoeren naar het Vondelpark. Daar aangekomen ruikt hij water, gaat op de wieden en strijkt neer in de vijver met fontein. Er zitten meer van zijn soort in het Vondelpark.

Ons doel is de vogeluitkijkplek in de rietlanden ten noorden van de Bosbaan. In het bos overheersen de zwartkoppen. We zijn er en lopen de houten stellage op. Stilte, alleen maar vogels. Krakeenden krakken erop los, in het riet zingt de kleine karekiet. Dan vliegt er een vogeltje naar een boompje vlak voor ons. Ook hij gaat zingen. We zien een lichte streep boven zijn oog: de rietzanger. Zijn zang doet soms denken aan die van de kleine karekiet, maar is zachter. We krijgen ook nog een rietgors hoog op een rietpluim in de kijker. In de verte weerklinkt de koekoek. De kleine karekiet krijgt er binnenkort een ei bij. Het wordt tijd om weer naar het binnenhuis te gaan.

Als ik binnen zit, ben ik veel met buiten bezig, met de natuur, met onze toekomst, hoe het verder gaat en verder moet gaan. Wordt alles weer zoals het was en zoals we gewend waren? Consumenten dat het een lust is, zolang onze beurs dat toelaat, in lichtzinnige afwachting van een volgende ramp die op ons afkomt? Of rolt er misschien toch iets ten goede - ik weet heus wel dat consumenten verrukkelijk genieten is en ons wel doet - uit deze pandemie?

Ik verwonder me erover hoeveel de samenleving er nu financieel voor over heeft om de schadelijke gevolgen van deze virale ramp enigszins te lenigen. Kennelijk is er veel extra ruimte voor uitgaven, als het echt menens voort.

Het is al zo lang menens, en toch heeft het de politiek die het voor het zeggen heeft, tot nu toe ontbroken aan enig gevoel voor urgentie en erbij passende daadkracht.

Het moet anders. Onze aarde moet gezonder worden, de mens-

heid moet vele toontjes lager zingen, onze grenzeloze welvaart moet worden omgebogen en de schaarse koek in de wereld moet billijker worden verdeeld. Anders gaan we echt naar de knoppen. Wij misschien nog niet net, maar wel degenen die na ons komen.

Niet uit vrije wil is de luxe weggesneden uit ons bevoorrechte leven. We beginnen langzamerhand gewend te raken aan enige soberheid. We zijn er zelf straks bij als we weer de kans krijgen om keuzes te maken. Laten we klein beginnen. Laten we met zijn allen proberen om Amsterdam wat leger, schoner, groener en gelijkjer te maken. Zo raken we nog eens verslaafd aan een ander soort goed leven.

Koekoek (foto Juultje Joosten)

Mens & Natuur Momentjes

Paul de Dooij

De lente van 2020 is er één die we ons allemaal zullen blijven heugen. De mens zit grotendeels opgehokt als gevolg van de Corona-crisis, waardoor de natuur vrij spel heeft om haar intrinsieke schoonheid uitbundig te tonen. Dieren lijken zich minder schuw te gedragen, terwijl de mens extra bewust lijkt te zijn van de natuur om zich heen. In Amsterdam blijken ineens veel mensen hobby vogelaar, balkontuinder of natuurwandelaar te zijn. Een interessant fenomeen waar ik middels de reeks 'Mens & Natuur Momentjes' aandacht aan wil schenken. Tijdens verschillende groene fietstochtjes door Amsterdam ga ik op zoek naar bijzondere momentjes tussen mens en natuur.

Westelijk Oud Amsterdam

Op een heerlijke lenteochtend in mei pak ik de fiets om mijn eerste 'Mens & Natuur Momentjes' avontuur aan te gaan. Ik weet dat er vlakbij mij in de buurt een werkochtend is bij buurtmoestuin 'Het Eetbare Plantsoen' bij het Nicolaas Beetsplantsoen in de Borgerbuurt (Oud-West). 'Daar zal het nu wel rustig zijn' bedenk ik me terwijl ik er naartoe fiets. Niets bleek minder waar; zeker zo'n twintig buurtbewoners zijn druk bezig in de verschillende moestuinen. Iedereen netjes op minimaal 1,5 meter van elkaar.

Ik maak een praatje met de 'creatief leidster' van dit prachtige groene buurtinitiatief, Lea Witmond. 'Er is meer belangstelling dan ooit, zelfs mensen uit andere buurten komen hierheen. Al denk ik wel dat er een aantal passanten tussen zitten die je na de crisis niet meer ziet'. 'Interessante constatering' denk ik, ook ik vraag me af of de waardering voor natuur en tuinieren zal blijven wanneer de crisis weer voorbij is. Aan Lea zal het in ieder geval niet liggen, vol passie en met enorm veel kennis en kunde begeleidt ze de mede-tuinders. Een Franse jongedame is klaar met werken, bedankt Lea, en krijgt nog wat plantjes en rabarber mee voor thuis. Moestuiniëren is niet alleen leuk, gezellig en gezond, het levert ook nog wat op!

Een fiets- of wandeltocht is een mooie manier om (het groen in) je buurt beter te leren kennen, lekker even uit te waaien en nieuwe inspiratie op te doen. En moeder natuur zorgt ervoor dat er telkens iets nieuws en verrassends te zien is. Ik raad je aan, of daag je uit, om ook zelf op groensafari te gaan in je buurt!

Buurtmoestuin 'Het eetbare plantsoen'

Plantjes uit de buurtmoestuin

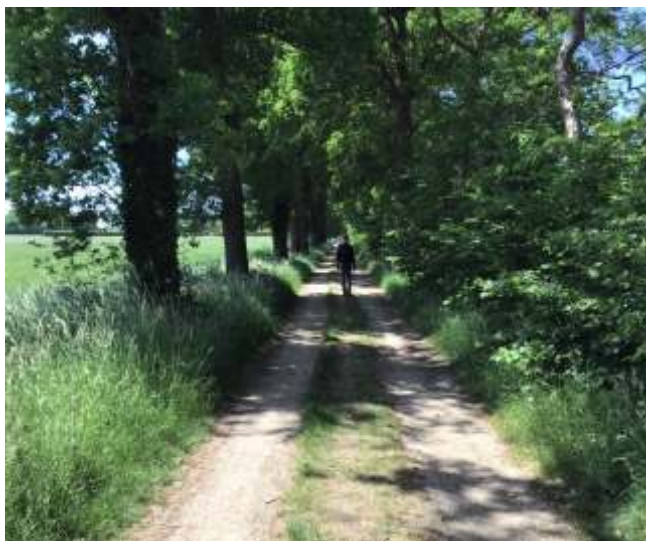
Vlinderende Wespendief

Foto en copyright : Wim van Barneveld

Wespendief als inspiratiebron

Peter Junge

Een zanderig landweggetje met de statige naam, Oude Allee, toont nog steeds de littekens van het afgelopen regenseizoen. Afdrukken van tractorbanden. Diepe, droge geulen. Geen normaal denkend mens zou hier voor zijn lol gaan lopen, laat staan fietsen. Vandaar dat ik er wel graag wandel. Niemand kruist je pad. Voor mezelf heb ik het gedoopt tot het 'anti-corona-weggetje'. Het leidt van niets naar nergens. Links zie je de dijk van de IJssel, rechts weilanden met in de verte de contouren van Olst. Overal vogelgeluid. Grote aantallen opvliegende ganzen laten zich horen. Kolganzen en brandganzen trekken gakkend hun baantjes. Een paar komen laag over mij heen. Hun regelmatig bewegende vleugels maken het geluid van een zachte bries.

Oude Allee in Olst

Alleen op de wereld, denk ik nog nostalgisch. Een misrekening. In de verte doemen twee schimmen op. Dichterbij gekomen zie ik dat het een man en een vrouw zijn. Zij heeft een verrekijker om haar nek. Niet bepaald dorpsbewoners gezien hun redelijk sjieke kleding, meer verdwaalde stadsmensen, schat ik in. Een groet. En de anderhalve meter afstand-regeling treedt bij het passeren in werking. Toch hoor ik hem nog zeggen: "Knap van je, dat je meteen zag dat het een lijster was." Haar antwoord kan ik niet meer verstaan. Maar zijn bewondering voor haar kennis bleek duidelijk uit de intonatie, waarmee hij die woorden uitsprak.

Een onverwachtse gebeurtenis kan grote gevolgen hebben. Zo ook de uitbraak van het coronavirus. Het gedwongen thuiszitten werkt andere interesses in de hand. Puzzelen kan zich opeens verheugen in een grote populariteit. Maar ook andere onderwerpen, zinvol of niet, zijn in. Hier in deze prachtige omgeving van Overijssel ligt wat dat betreft het verdiepen in alle facetten van de natuur voor de hand. Maar niet alleen in Olst, in het hele land is dat het geval. Het aantal aanmeldingen voor natuureducatieprogramma's is overweldigend. Met name de toegenomen belangstelling voor de vogelstand is groot. Werden vogels vroeger in eerste instantie door velen vooral gezien als een soort fladderaars, nu probeert men steeds meer hun namen te achterhalen. Waarschijnlijk waren de mij tegemoetkomende wandelaars ook aanhangers van deze leer.

Belangstelling wordt interesse, interesse kan overgaan in steeds meer honger naar kennis. Bij mij speelde de waarneming van een voor mij onbekende soort met een fascinerende naam een rol. Als zoon van een ornitholoog kende ik in de jaren daarvoor wel al vrij jong de gevleugelde dieren rond het huis bij naam. Maar het heilige vuur ontbrak bij mij. Ik was eigenlijk nog veel te speels. Voetballen was

toen al mijn passie. Wel trok ik er als jongetje graag met mijn vader op uit. Hij was een boeiende verteller, wist alles van bomen, bloemen, maar vooral van vogels. Een keer per week gingen we fietsend in de namiddag naar een ondergelopen stuk land aan de rand van onze woonplaats Leiden. Ook op die bewuste, voor mij fascinerende dag. Zelf moet ik toen acht of negen jaar geweest zijn. Een smal paadje leidde ons, zoals altijd, naar de grote waterplas. Eenden, ganzen te over. In de omringende bosschages spreidden aalscholvers hun vleugels uit om te drogen. Plotseling zei tegen mij: "Kijk daar, een wespendif." Geen idee waar ik moest kijken. Hij zette daarop zijn verrekijker voor mijn ogen. "Zie je de stijve schubachtige kopveren en die dikke huid op de poten. Daardoor is hij goed beschermd tegen insectenbeten. Deze vogel is uniek vanwege zijn uitgesproken voorkeur voor bepaalde voedselsoorten, zoals larven, poppen, volwassen wespen en honing."

Wespendief, voor mij toentertijd nog een onbekende naam, die mijn fantasie wel prikkelde. Vragen genoeg. Maar ik hield mijn mond, geboeid als ik was door het vlinderende vluchtpatroon van de vogel. Na elke zes tot zeven slagen gooide hij zijn vleugels ver boven zijn lichaam uit en klapperde er mee. Ook maakte hij zo nu en dan een steile duikvlucht, gevolgd door snelle opwaartse bewegingen. Dit was, volgens mijn vader, de baltsvlucht van een mannetje. En na een korte stilte, voegde hij er met een knipoog aan toe: "Door op deze bijzondere wijze te vliegen probeert hij indruk te maken op een vrouwtje. Want hij wil met haar een nestje bouwen en jonkies krijgen."

Begrijpen deed ik het toen niet allemaal. Maar elke keer als we er weer samen op uittrokken, hoopte ik een wespendif te spotten. Pas heel veel later is het me nog een keer gelukt. Maar toen was mijn vader al lang overleden.

Schone Rivieren komt naar het IJ toe

Schone Rivieren is een programma van IVN (i.s.m. verschillende partners) en richt zich op het opruimen, onderzoeken en ontdekken van rivieroeveren. De afgelopen jaren is de 'Schone Rivieren' beweging flink gegroeid.

Vanaf 2020 zal ook het IJ een focusgebied worden voor Schone Rivieren. De leden van IVN Amsterdam zullen hier van begin af aan bij betrokken worden.

Doe je ook mee?

In september zal een 'Schone Rivieren Ontdekmaand' worden georganiseerd. Gidsen of leden van IVN Amsterdam worden van harte uitgenodigd om hier aan deel te nemen.

Dit kan door een training te volgen om rivierexpedities te gaan leiden. Hierbij is zowel aandacht voor de natuur- en landschapswaarden als de plasticvervuiling van de IJ-oeveren. Ook kan je deelnemen aan verschillende opruimacties tijdens de World Clean Up Day op zaterdag 19 september 2020.

Meer info?

Bel of mail Paul de Dooij

(IVN projectleider Schone Rivieren Noord-Holland)

E: p.de.dooij@ivn.nl T: 06-14159611

Tachtig grutto's

Jaap Kranenburg

Het is half mei en ik sta met gemengde gevoelens te turen naar foeragerende grutto's in een bij vogels en vogelaars populair plasdras-gebiedje. Ik tel er minstens tachtig. Eind februari stonden ze er ook, met honderden tegelijk op dit weilandje in Ouderkerk aan de Amstel, pal naast de A9, dat door een boer elk jaar in februari onder water wordt gezet, waarna het binnen de kortste keren vol staat met water- en weidevogels op voorjaartrek. Dat is al vanaf het eerste moment zo. Vogels hebben kennelijk hun eigen sociale media. Het doet me altijd een beetje denken aan een truckerscafé vol langeafstandschauffeurs. Het zou me niet verbazen als het een van de rijkste vogelgebieden per vierkante meter in Nederland is, dit *Landje van Geijssel*, genoemd naar de onvolprezen boer. Als natuurbeleving een beetje armzalig met die snelweg vlakbij, maar als vogelervaring een waar hoogtepunt.

In februari was het officieel nog winter, maar het voorjaar trekt zich steeds minder aan van door ons getrokken datumgrenzen. Het weer leek nog te weifelen, maar met de aankomst van de grutto's was het startschot voor de lente definitief gelost. En hoe! De grutto's baltsten er flapperend als vlinders lustig op los en al hadden ze een reis van duizenden kilometers achter de rug, ze bruisten van positieve energie, ze hadden er echt zin in, als kinderen die zich verzamelen voor een langverwacht schoolreisje. Dat hun grietto-grietto amper boven de verkeersherrie uitkwam leek ze niet te deren. Ik voelde me getuige van een feestje waar de aanvang werd gevierd van een nieuw seizoen vol goede hoop: nog even toasten op de veilige aankomst, elkaar een goed broedseizoen toewensen en dan ieder naar zijn eigen broedgebiedje!

En nu staan er dus weer grutto's. Door mijn verrekijker zie ik ze rondstappen in al hun kwetsbare pracht, op die breekbare ranke poten van ze. Hun sprietige snavels splitsen zich in twee nóg dunnere helften tijdens het roepen van hun eigen naam, al spreken ze die iets anders uit dan wij.

Dat de grutto is verkozen tot Nationale Vogel is niet vanwege het oranje verenpak, maar uit wanhoop. Nederland is één van de belangrijkste broedgebieden en als ze hier verdwijnen zijn ze elders ook foetsie. Als Nationale Vogel krijgen ze misschien wat meer aandacht, hoopt men, want welk land laat nou z'n Nationale Vogel uitsterven? Wie laat überhaupt een vogel uitsterven...?

Grutto's worden gemiddeld een jaartje of elf, maar er zijn individuen die meer dan het dubbele halen. Heel veel paren komen een leven lang elk jaar helemaal uit Afrika om hier te broeden zonder er ooit in te slagen een volwassen nakomeling voort te brengen. Tja, en als dat te lang duurt, zijn ze echt weg.

Nu, in mei, is de stemming bij de grutto's een stuk minder uitbundig dan in februari. Er valt deze keer ook weinig te vieren, want hun aanwezigheid duidt op alwéér een mislukt broedseizoen. Omdat er onvoldoende voedsel was, omdat de kuikens niet konden vluchten voor de maaaimachines of doordat predatoren de laatste jongen hebben weggehaapt.

Veel vogelsoorten proberen het gewoon een tweede keer als het eerste legsel niet is gelukt, maar daarmee moet je bij de grutto's niet aankomen. Eén legsel per seizoen, daar zijn ze nogal rechtlijnig in. Sommige grutto's vliegen na een mislukt broedsel linea recta terug naar het zuiden, anderen komen eerst nog even bij elkaar alvorens te vertrekken. Zoals deze tachtig exemplaren.

Laatst, tijdens een vogeltelling probeerde een grutto mij met oorverdovend gegrieto te verjagen, zijn snavel trok net geen scheiding in mijn haar. Even later zag ik een gruttopaar een fel maar hopeloos gevecht voeren met een stuk of acht kauwen die het op hun kroost hadden voorzien. Nee, aan de grutto's ligt het niet. Maar dat wisten we allang. Het ligt aan een bodemgebruik dat ze de ruimte niet gunt.

Dat is de reden dat ze er nu al weer staan. Ze doen me denken aan gedesillusioneerde fans die op het vliegtuig naar huis staan te wachten nadat hun dreamteam in plaats van kampioen te worden al in de kwartfinale is uitgeschakeld. Het is nog niet tot ze doorgedrongen dat ze in een competitie spelen die ze nooit zullen winnen.

Het zijn er maar tachtig, zeg ik tegen mezelf, misschien staan er half juni wel honderden. Als dat zo is, als het hier over een maand weer helemaal vol staat, ja, dan is er misschien reden voor een feestje, want dan kunnen het jonge vogels zijn die het wel hebben gered. Dan zou het kunnen duiden op een geslaagd broedseizoen! Dan gaat de vlag uit en vieren we het lentefeest pas echt!

Niet dat er nu geen jonge vogels zijn. Ik zie er genoeg, meerkoetkuikens met hun kleurige koppies en heel veel krakeendjes. Het *Landje van Geijssel* is ook in mei een heel rijk vogelgebiedje, tientallen tureluurs, allerlei eenden, ganzen en dus tachtig grutto's. Als je niet beter zou weten...

"Al die mensen! Wat is hier aan de hand?" onderbreekt een stem mijn bespiegelingen. Ik draai me om, achter me staat een jonge fietser, hij wijst naar de kijkhut iets verderop. Ik had alleen oog voor de grutto's, maar nu zie ik het ook. Bij de kijkhut staan tientallen vogelaars, opgesteld als een vuurpeloton, de telelenzen in de aanslag. Ik vertel hem over het Landje van Geijssel en de grutto's.

"Grutto..." zegt hij zachtjes, "...daar heb ik wel eens van gehoord, ... geloof ik."

"Het is de Nationale Vogel."

"Oh, dat wist ik niet..."

"Ik vrees dat alleen vogelaars dat weten."

"Grutto..." proeft hij de naam nog een keer, terwijl hij aanstalten maakt om verder te fietsen, "...grutto klinkt een beetje als dodo."

Grutto

De buurttuin en zijn bewoners

Katja Sienknecht

Absoluut voordeel van een helemaal biologische tuin is, dat er heel veel dieren leven.

Tussen de planten ligt dennenschors en ik heb afgelopen herfst maar besloten om de hoeveelheid blad, die de Es, die half boven de tuin staat laat vallen niet meer als liability maar als asset te gaan beschouwen. Wat inhoudt dat ik dus zo veel mogelijk blad in de voet van de heg heb geharkt of aan de voet van onze struiken.

De lijst begint al met de insecten: af en toe een golf bladluizen, gevolgd door een golf lieveheersbeestjes (en dan vooral de larven, enge roofdierpjes die in niets op hun 'schattige' ouders lijken maar wel in staat zijn om enorme hoeveelheden bladluizen te verdelgen). Ik maak me nooit zo druk om plagen, maar eerlijk is eerlijk: we hoeven ook niet voor de opbrengst te gaan.

Tussen ons dennenschors miegelt het van de springstaarten, pisbedden en diverse roofdieren, zoals de duizendpoten en spinnen.

Al dat gemiegel trekt dan natuurlijk weer de wat grotere, meer aansprekende en aaibaardere bewoners aan, hoewel ik nog een onderscheid zou willen maken tussen bezoekers en bewoners.

Vaste bezoekers van de buurttuin:

Het roodborstje (Erithacus rubecula)

Die komt nou écht voor de hoeveelheid aan insecten. Ik ben blij met deze bezoeker, want als ik even stil sta kan ik duidelijk zien hoe behendig het roodborstje al die kleine insecten en larven van de takken en bladeren peutert. Het profiteert ook erg van mijn beslissing om het blad op de tuingrond te laten liggen.

De haas (Lepus europaeus)

Dat ik dol op hazen ben, weet iedereen die mijn vorig artikel heeft gelezen... Helaas kom ik meestal pas zo laat op de tuin, dat ik onze hazen nog nooit heb gezien. Ik kom wel vaak bij het wieden hun keutels tegen en hoorde van een bewoonster van de flat, die neerkijkt op de tuin, dat zij vaak vroeg 's ochtends de hazen in de tuin ziet zitten. De hazen zullen voornamelijk van het onkruid eten; dat scheelt weer wieden. Ook het feit dat er, zeker als onze heg in blad staat, niet zo snel honden in de tuin zullen komen zullen de hazen wel waarderen...

De kraai (Corvus corone)

Slimme vogels, en altijd zo mooi strak in het pak! Er woont een stelletje in de buurt van de tuin. Ze maken graag gebruik van de waterbakken om droog brood dat ze krijgen te weken. Kan ik

Roodborstje

Kraai

wel meteen de waterbakken weer schoon maken want dat wordt een bende. Afgelopen jaar was ik eens op de tuin aan het werk en ging er een kraai op de bamboestokken boven een van de waterbakken zitten, keek me aan en begon te 'kra'-en. Dus ik ging kijken en inderdaad: waterbak leeg. Zodra ik de bak had bijgevuld hield ie op met 'kra'-en en ging zijn brood halen om te soppen.

Zo in juni komen ze meestal met hun jongen. Vorig jaar was ik aan het werk in de tuin, toen ik een enorm kabaal van eksters en kraaien hoorde. Toe ik zag wat er gebeurde was het al te laat om in te grijpen (en moet je dat dan wel?): vier eksters hadden door slim samen te werken de aandacht van de kraaiouders af weten te leiden en kregen een jong te pakken. Ik wist niet, dat eksters kraaien eten. Ik dacht altijd dat ze die (gezien het verschil in grootte) met rust zouden laten. Er is niets overgebleven van het jong.

Bewoners van de buurttuin:

De mol (*Talpa europaea*)

Net als de haas krijg ik de mol helaas nooit te zien. Ik heb wel vaker een mol gezien (zelfs een keer eentje vastgehouden), maar niet op de tuin. Net als bij de volgende genoemde bewoner sta ik een beetje dubbel tegenover de mol. Als hij tussen de planten graaft, vind ik het prima. Wel trap ik regelmatig de molschopen plat, want waar geen schors op ligt groeit binnen kortste keren van alles wat je daar niet wilt. Aan de andere kant laat de mol zien dat het bodemleven op orde is, dat er genoeg te eten is en hij maakt de grond heerlijk los voor mijn planten.

De rosse woelmuis (*Myodes glareolus*)

De rosse woelmuis is een vermakelijke verschijning. Net een rennend worstje. Hij(of zij) woont voornamelijk in onze kruidenbult, maar ook in de heg. Als het erg droog weer is en we water moeten geven, leidt dat tot komische taferelen. Jan geeft de bult water: wrrrrrt, worstje rent naar de heg. Ik kom de heg water

geven: wrrrrrt, worstje rent naar de bult.

Minder blij ben ik met de voedingsgewoontes van de woelmuis: hij/zij lust graag plantenwortels. Meestal gaat dat goed en zijn er genoeg wortels van leverkruid, distels en paardenbloemen in de heg. Maar afgelopen zomer is er één van mijn bramenplanten gesneuveld. Nog kun je die gelukkig afleggen en stekken, dus zo erg is dat nou ook weer niet. Maar het duurt toch weer een paar jaar voordat je een echt mooie bramenstruik hebt. Als ik de woelmuis nou kon leren om framboos te eten, want ik word gek van die uitlopers.....

De pad (*Bufo bufo*)

Onze werktuigkist staat op balken, zodat die niet helemaal wegzakt in de grond. Maar zo nou en dan rijden ze bij het maaien van het gazon tegen de balken, en dan moet ik deze er met een hamer weer onder slaan. Dat vindt de pad niet fijn, want die woont blijkbaar onder de kist. Toen ik in de herfst de balken er weer onder ging slaan, waggelde de pad eronder vandaan en verdween in de heg.

Eigenlijk moest de kist van de winter even geleegd en weer goed op de balken gezet worden, maar aangezien ik weet hoe honkvast padden zijn, hebben we dat klusje maar uitgesteld tot de lente.

Ik vind het altijd leuk om op de tuin te werken en gezelschap te hebben. De meeste bewoners en vaste bezoekers lijken zich in ieder geval al lang niet meer te storen aan mij. En dan heb ik het nog niet gehad over de lawaaiapapagaaien, de spechten en de kraanvogels, die in de herfst overtrokken...

Als je nu zin hebt gekregen, kom dan vooral eens langs op buurttuin Egelenburg. We staan op Google Maps (met dank aan Lilian en het NMT-Zuid). En als het goed is, is bij het ter perse gaan van dit artikel de verbinding tussen de vlinder/bijentuin Soetbloem/Soetkruid en onze buurttuin gerealiseerd.

Links pad van vlinderbijentuin Soetbloem/Soetkruid naar buurttuin Egelenburg

In het Vondelpark digitaal avant la lettre

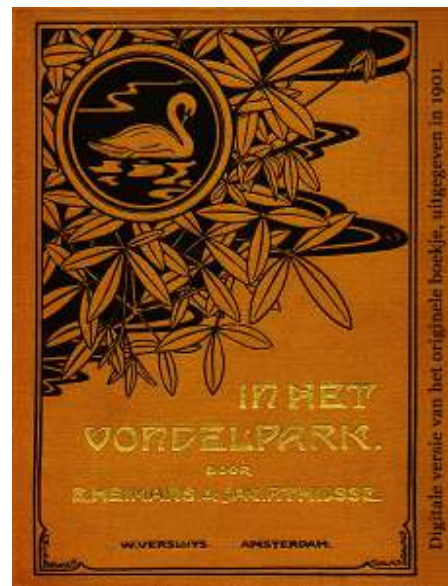
Maddie Bartels

Wat doe je als Amsterdamse natuurliefhebber als de lente in al zijn hevigheid uitbottelt, maar als het vanwege de coronacrisis niet de bedoeling is dat je er eens heerlijk op uit gaat om dit te beleven? Dan mag je blij zijn als je een tuintje hebt, een balkon of een fijn stadspark in de buurt.

Wat doe je als dat park, voor mij het Vondelpark, nu minder aantrekkelijk is door ommetjes lopende wandelaars, joggers en fietsers? Als het zelfs met een uitgekiende slalomtechniek lastig is om de verplichte 1.5 meter social distance te bewaren? Of als het park op sommige dagen zelfs vrijwel wordt afgesloten? Je bent genooddaakt om veel meer thuis te blijven. In de boekenkast zoek je naar boeken, die echte natuurbeleving enigszins kunnen vervangen. Op die manier kwam ik tot het herlezen van het inmiddels bijna 120 jaar oude maar nog steeds aardige boekje 'In het Vondelpark' van E. Heimans en Jac. P. Thijsse. Ik blijf zelfs een eerste druk (Amsterdam – 1901 – W. Versluys) te bezitten. Ook nu weer, of juist nu, werd ik verrast, zoals in de volgende opvallende passages.

Van de honderd huizen in Amsterdam heeft er nog niet één een tuin; het Vondelpark is een tuin voor allen. Van honderd mensen in onze stad kan er zich nauwelijks één de weelde veroorloven van een wekelijksch vluchtje uit de woelige stad naar de vrije natuur, het Vondelpark geeft vergoeding. En voor het Vondelkwartier zelf, voor de nabijwonenden is het meer, is het een dagelijks genot.

Men zou zo zeggen dat het er steeds vol, overvol moest zijn; maar niet alleen op Zondagmiddag, niet alleen als de vijvers tot

schaatsenrijden lokken, niet alleen op de vastgestelde uren en wegen voor wielrijders, niet alleen in het voorste gedeelte bij paviljoen en melkhuis, niet alleen als het in de straten in den volzomer is om te stikken, - vol mensen, die wandelen en genieten van de heerlijke vergezichten, keurige boom- en heesterpartijen; vol aan de spiegelende vijvers met de ruime kijkjes en de wijde luchten. Het moest er wemelen niet waar? Het half miljoen mensen, dat er vrij in en uit kan gaan te allen tijde, heeft toch niet alleen enkel op Zondagmiddag zijn rusttijd; allen hebben toch niet gelijk vrije uren. De schemering is er zo mooi en de vroege morgen zo heerlijk.

Hoe is 't mogelijk, dat het er dikwijls, zeer dikwijls, als 't park op zijn moois is, in de vroege lente en in de herfst vooral, zo stil en zo leeg kan zijn? Zo leeg, dat ge u vraagt, of gij dan met tien, twintig mensen, welke ge ontmoet, de eenige zijt, die kunnen en willen genieten van de goddelijke natuur. (blz 3)

Het lijkt wel maart 2020: coronacrisis! Op doordeweekse dagen, vooral in de eerste weken dat we thuis moesten blijven, klopte dit aardig. Ook de volgende aanbeveling bij het ontberen van menselijk gezelschap tijdens het wandelen bleek van toepassing:

(...) Zorg zelf, al gaat ge alleen, goede kennissen in het park te krijgen. Kennissen die u veel moois kunnen vertellen zonder te spreken; kennissen bij wie geen eigenbelang of afgunst, geen huichelarij, geen boosheid of onoprechtheid bestaat, zelfs niet vermoed kan worden, omdat het geen mensen zijn; kennissen bij boomen en bloemen, vogels en vlinders; meen niet dat zij stom zijn, zij kunnen u wonderveel verhalen, meer dan mensen of boeken ooit vermogen; ze brengen u in een wereld geheel verschillend van de uwe, de onrustige. Vandaar de kalmte, die ze teweegbrengen in uw ziel en uw zenuwen. (blz 9)

Over boeken en met name over het schrijven daarvan gesproken: Eli Heimans en zijn jongere collega en vriend Jac. P. Thijsse, natuuropvoeders en leraren bij uitstek, konden daar wel wat van. Het is smullen van de rijkdom aan taal en verbeeldingskracht, waarmee over de natuur wordt geschreven. De lezer waant zich als het ware met een gids op natuurexcursie. De enthousiast schrijvende docent en excursieleider geeft treffende

informatie. Je wordt gestimuleerd om goed te kijken en te luisteren. Een creatieve manier om de natuur te ervaren tijdens het (nu bedoeld) thuisblijven. Een soort digitale wandeling avant la lettre. Neem bijvoorbeeld de volgende passage over de zang van de groenling, die bij de schrijvers groenvink heet:

(...) en ik vergeef hem van harte zijn zeer eigenaardig verruknings-kreetje, dat voor ons menschenoor wat onwelluidend lijkt. Waar groenvinken zijn hoor je dat geluid in Maart en April den heelen dag. De vogel zit dan boven in een boom, meestal vrij hoog, maar dat doet er niet toe, want hij is aan dat ellendige geluid heel goed te herkennen. Als ik 't maar beschrijven kon. Iemand heeft eens gezegd dat 't 't midden houdt tusschen het blaten van een lam en het abnormaal ademhalingsgeruisch van een overigens geheel gezond mensch. Dat zegt nu wel niet

veel, maar er is toch uit op te maken, dat die sleepend zuchtede krasslierkreet van de groenvink onder de zeer bijzondere natuurgeluiden gerangschikt moet worden. (blz 44-45)

Deze passage zal een glimlach aan menig lezer ontlokken. Nieuwsgierig geworden probeer je je dit merkwaardige geluid voor te stellen. En natuurlijk is het uiteindelijk wel de bedoeling van de schrijvers dat we naar de 'echte' natuur worden gelokt...

Ook als de coronacrisis weer min of meer voorbij zal zijn blijft het leuk om in dit bijzondere boek over de natuur in het Vondelpark te lezen. Het is al enkele jaren in een digitale heruitgave te downloaden via www.inhetvondelpark.nl. Daarvoor hoeft je dus ook al niet de deur uit te gaan.

Voor je plezier uit

Het waren de donkere jaren dertig. De economische crisis had flink huisgehouden. Duizenden werknemers verloren hun baan. Mijn vader, George Junge, studeerde in die tijd af. Hij moest op zoek naar werk. Dat lag echter voor een bioloog niet voor het oprapen. Om zich te kunnen bedruipen schreef hij artikelen over de natuur in het Algemeen Handelsblad onder de naam Megaleep de Zwerver. Elk weekend trok hij er opruit. Herinneringen aan een vervlogen tijd.

Megaleep de Zwerver

Een aardig plan, dat goed bedoeld is,
maar jammerlijk mislukt

Er was iemand op het idee gekomen, dat het wel gezellig zou zijn om eens met een trawler mee te gaan, het zou uiterst leerzaam zijn. Er werd een plan opgezet en uitgewerkt. Tenslotte kwam het hierop neer, dat we een dag mee zouden gaan met een trawler, die ging proefstomen en tevens zijn vistuig proberen. We konden dan precies zien hoe alles in zijn werk gaat en van de vangst die dingen meenemen, die voor een bioloog van belang zijn.

Het was een plan, dat bijval vond, vooral toen het mooi, warm weer was, maar de dagen voor we gaan zouden regende en woei het hard, zodat op de morgen van vertrek het aantal meevaarders tot op twee derde geslonken was. Men noemt dit natuurlijke selectie, de minst energieke individuen vallen af. 's Morgens vroeg had het weer flink gegoten, maar troostte men ons in IJmuiden, hoe harder regen, hoe beter weer voor een zeetocht, met regen is de zee altijd kalm, voor het water boven hoefden we ons niet ongerust te maken. Dat was opwekkend en belangstellend stonden we tussen baliekluiers en vissers naar de voorbereidselen van vertrek te kijken. Er werd ijs ingenomen want direct na de proeftocht en nadat men ons aan land gezet had, zou de 'Bruinvisch' zijn eerste reis gaan maken. De zwaar geteerde netten werden langs de reling klaar gelegd, de visborden in de galgen bevestigd. Degenen onder ons die al meer meegeweest waren en het dus weten konden, legden alles de anderen een tikje hautain uit. Dan is het zover en worden we aan boord geladen. Er zijn nog meer passagiers. Reders, een

Gillende klemmen de vrouwen zich vast aan het plankje

jonge zeeman, vissersvrouwen en nog wat belangstellenden.

Eindelijk zijn we los en stomen naar zee toe. Vishal en trawlers verdwijnen achter ons, een logger komt binnen met vrouwen, die Katwijkse kappen dragen. Enkele zilvermeeuwen cirkelen boven het schip. Binnen de pieren wordt de eerste deining merkbaar, die rustig doorstaan wordt, evenals de spottende blikken van een paar vissers en de opmerking, dat er buiten een zware deining staat.

Nauwelijks echter steekt de boot haar neus buiten de pieren of zij wordt stapelgek. De voorsteven gaat op en neer als een stoompons, de achtersteven deint als een automatische wip en gillend klemmen de vrouwen zich vast aan het plankje waarop ze zitten.

“Dat wordt daar d.....”, zegt een oude pikbroek, als hij het stelletje met een kennersblik opneemt. Meteen is daar weer zo een gemene ‘doffer’, die de hele schuit opzij smakt en je zelf de verschansing in. Een ogenblik later kom je weer terug tegelijk met een brok water, dat de reling opgescheept heeft en breek je je nek over het staaldraad, dat van de ‘donkie’ naar de netten loopt. Dan verzinkt alles plotseling met grote snelheid naar een peilloze diepte en je grijpt naar je maag uit angst dat zij je keel uit zal schieten. Nergens is meer een vast punt, alles deint, draait, wipt, de stinkende schoorsteen beweegt als een klokslinger, het dek schiet rechts en links onder je weg. Dat moet mis gaan, en dat gaat ook mis, plotseling.

Schipper, wat mij betreft kunnen we wel teruggaan. Maar we beginnen pas en dan ga je maar zitten, ergens op het dek voor de stoomlier in teer en rommel, maar dat kan niet schelen, en gelaten kijk je uit over de troosteloos woelige zee. O, die weeë deining in je maag, waar geen ontbijt meer inzit en dat zwevend gevoel in je lichte hersens. De bolle wind blaast weer wat pit in je, totdat je weggejaagd wordt, omdat ze gaan vissen. Als een koorddanser zwiep en knik je in je slappe knieën en strompelt naar een andere plaats tegen de motorkast. Ik kom Tera tegen, de anders zo blozende Tera, is ze het wel? Ja ze heeft dezelfde muts op als vanmorgen. Een paar grote teervlekken versieren het krijtwitte voorhoofd. Je grijpt een uitstekend punt van de motorkast en legt gelaten je hoofd op je armen, dan zie je dat gewiebel tenminste niet, en we zullen nu wel gauw zo een opzani-ker krijgen, dat de boel voorgoed onderste boven gaat, maar dat gebeurt niet, wel duikt de verschansing aanhoudend de golven in, maar even dikwijls krijgt zij een schop van onderen en vliegt met een ruk weer omhoog.

’s Morgens had ik meewarig naar al die lage damesschoentjes gekeken en vond het verstandig dat ik mijn vetleren aan gedaan had. Nu verwens ik mijn stommiteit, ik had sandalen aan moeten doen, daar loopt het water tenminste weer uit. Half slapend, hangend tegen je steunpunt merk je dat het gaat regenen, dreinerig vallen de druppels op je gezicht.

We gaan vissen, dat wil zeggen: minderen vaart en komen nu goed dwars op de golven te liggen. Krampachtig hou ik mijn steuntje vast, het water spoelt en klotst om mijn benen en nu wordt het hevig mis aan alle kanten. Niet dat ik er naar gekeken heb, ik vertel ook niet wat ik zag, alleen wat ik hoorde. Passagiers en reders, vrouwen en kleine vissersjongens, niemand

... en legt gelaten je hoofd op je armen.

vindt het meer leuk. De jonge zeeman is al lang als een hoop ellende van de brug afgezakt, waarop hij zich bij het uitvaren geposteerd had en zit nu met zijn hoofd in zijn handen te slapen.

Het is een opluchting als we weer gaan varen en dan kijk ik ook eens naar de anderen. Het beeld van de grootste jammer treft mijn oog. Engel zit met zijn handen aan de verschansing vastgeklampt op en te wippen als op een hobbelpaard. Op zijn gezicht staan alle stadia van menselijke wanhoop uitgedrukt. Ik heb zo een uitdrukking nog eens gezien op het gezicht van een kleine jongen, die zijn moeder kwijt was. Hij knikt me berustend toe, niet meer in staat een lach op zijn gelaat te brengen, waarboven lachwekkend een scheef Alpenpetje staat. Daar achter zit Lodewijk. Lodewijk, wat zie je bleek en wat zie je er raar uit. Iemand komt naar voren strompelen en nu vergeet ik al het andere. Nooit zag ik mooier intens groene kleur. Hoe krijgt iemand zo iets op zijn gezicht. Maar Atie dan. Er moet iets niet in orde zijn met Atie. Ze kijkt gewoon en ze doet gewoon, dat kan niet. Geen last van zeeziekte zegt ze. Ik geloof het niet. Er gaan geruchten, dat er nog twee anderen normaal zijn. Ook dat geloof ik niet en dan leg je maar weer je hoofd op je armen en laat het noodlot over je komen.

We zijn weer binnen, eerst vertrouwt je maag de rust van de binnenhaven nog niet, maar went er gauw aan. Onder het aan wal klommen hoor ik Engel met een stem, die hij vergeefs kracht tracht bij te zetten, hartelijk bedanken voor het plezierige tochtje. Niet te danken, als jullie nog eens meewillen!

Zilvermeeuw

Excursies IVN Amsterdam

IVN publieksexcursies worden gegeven door ervaren natuurgidsen, zowel voor leden als niet-leden. Amsterdammers ontdekken op deze manier vaak onbekende kanten van de stadsnatuur dichtbij huis.
Gratis deelname. Vrijwillige bijdrage welkom.

IVN geeft ook excursies op maat voor bedrijf, school of familie uitje. Hieraan zijn kosten verbonden. Gelet op de coronamaatregelen wordt hier, afhankelijk van gids/locatie, een maximum aantal deelnemers gesteld.
Contact excursies op aanvraag: Romy Timmer (romytimmer@hotmail.com).

In verband met de coronamaatregelen wordt er een maximum gesteld aan het aantal deelnemers. Aanmelden per e-mail is dan ook verplicht. De excursieleider zal u laten weten of u kunt deelnemen of niet. Tijdens de excursies dient men 1,5 meter afstand van elkaar te houden.

Voor actuele informatie en meer excursies: kijk regelmatig op www.ivn.nl/amsterdam

Excursies komende maanden

Hieronder treft u de tot dusver geplande excursies voor de komende maanden aan. Het kan zijn dat er nog extra excursies gepland worden, waarvan de aankondiging dan op onze website www.ivn.nl/amsterdam te vinden zullen zijn.

Kruidenwandelingen in de Artsenijhof Beatrixpark

In de Artsenijhof staan maar liefst 250 soorten medicinale planten en in deze maanden zijn ze op hun best. Waar worden of werden ze voor gebruikt, hoe herken je ze, waar komen ze vandaan, welke werkzame stoffen zitten er in en wanneer worden ze geoogst?

Zondag 5 juli

Aandacht voor o.m. Agrimonie, Hartgespan, Valeriaan

Zondag 2 augustus

Aandacht voor o.m. Cichorei, Scharlei, Teunisbloem

Zondag 6 september

Aandacht voor o.m. Mariadistel, Bernagie, Koninginnekruid

Informatie:

Tijd: 14.00-15.30 uur

Startpunt: Parkingang Diepenbrockstraat, tegenover de Herman Heijermansweg

Gids: Henk Wolters en Mien Vermue.

Maximaal 10 deelnemers, verplicht aanmelden via email henk.snezana@kpnmail.nl

Kruidentuin Beatrixpark

Wildsafari Amsterdamse Waterleidingduinen

Wildexcursie in Amsterdamse Waterleidingduinen, een natuurgebied dat ligt tussen Zandvoort en Noordwijk ...dus niet in Amsterdam!

Het gebied dankt haar naam aan het feit dat het al sinds 1853 de voorzuivering van 66% van het drinkwater van Amsterdam voor haar rekening neemt. Maar je kunt er ook fantastische natuurwandelingen maken: leer de giftige planten kennen, en laat je ontroeren door de vele damherten met hun pasgeboren kalfjes en misschien vinden we nog een zeldzame boomkikker!

Zondag 19 juli 2020

Informatie:

Tijd: 10.30-12.30 uur

Startpunt: Informatiebord hoofdingang Waterleidingduinen: ingang De Zilk, Joppeweg 1. Een dagkaart kost € 1,50.

NB de bus (Arriva 57) rijdt slechts 1x/uur.

Gids: Edith Otten.

Maximaal 6 deelnemers. Aanmelden verplicht via email: edithotten@gmail.com

Damherten

- Partners van IVN Amsterdam -

natuurfontein
gevormd door de natuur

Natuurfontein WG Terrein
Ite Boeremastraat 1,
1054 PP Amsterdam
Tel. 020 7701603

Groene buitenspeelorganisatie

Natuurfontein biedt kinderopvang aan waarbij kinderen zoveel mogelijk buiten zijn, in de (stads)natuur.

EDEL
catering

www.edelcatering.nl

06 4176 7716

Biologische catering

Edel Catering bereidt alle producten vers met eerlijke, 'edele' grondstoffen.

Verenigingsgegevens

Lidmaatschap tarieven per kalenderjaar

Leden:	€ 24,-
Leden met stadspas (groene stip):	€ 18,-
Gastleden:	€ 12,-
Bestaande huisgenootleden:	€ 4,-
Bestaande donateurs:	€ 22,-
Bestaande donateurs met stadspas (groene stip):	€ 16,50

CONTACTADRES SECRETARIAAT LEDENADMINISTRATIE Doorgeven wijzigingen IVN Amsterdam

Per email: penningmeester@ivnamsterdam.nl
Per post: Eastonstraat 21, 1068 HZ Amsterdam

Opzegging lidmaatschap
vóór 1 december van het lopende jaar.

Een **lid** heeft recht op:

4x per jaar het afdelingsblad 'de Groenbewuste Amsterdammer', het landelijke kwartaalblad 'Mens en Natuur';
korting op IVN-cursussen, stemrecht op de algemene ledenvergadering, aanvullende WA-verzekering (schade aan derden) tijdens begeleiding van IVN-activiteiten, korting bij activiteiten van andere IVN-afdelingen.

Een **gastlid** is al eerder lid geworden van een andere afdeling.

Als **huisgenootlid** heeft u dezelfde privileges als een lid, maar krijgt u geen post toegestuurd.

Als **donateur** krijgt u ons afdelingsblad 'de Groenbewuste Amsterdammer' en korting op IVN-cursussen.

Digitale nieuwsbrief

Wilt u een wekelijkse update van groene activiteiten, projecten en nieuws (w.o. van IVN Amsterdam) ontvangen per mail? Meldt u dan aan op www.buurtgroen020.nl en u ontvangt automatisch de wekelijkse nieuwsbrief.

Sociale media:

Website: www.ivnamsterdam.nl of www.ivn.nl/amsterdam
Facebook: www.facebook.com/IVN.Amsterdam
Twitter: [@IVNAdam](https://twitter.com/IVNAdam)

Bestuur:

Voorzitter	Paul Panhuizen	020-6690758	voorzitter@ivnamsterdam.nl
Secretaris	vacature		
Penningmeester/Ledenadministratie	Ben de Graaf	020-6192847	penningmeester@ivnamsterdam.nl

Verenigingsinformatie:

ING Bankrekening	NL81 INGB 0004 7406 01 t.n.v. IVN Amsterdam
Ledenadministratie	Zie kader rechtsboven
Locatie Natuurfontein	Ite Boeremastraat 1, 1054 PP Amsterdam (op het terrein van het voormalig Wilhelmina Gasthuis)
Webmaster	Ellen Verbraak, webmaster@ivnamsterdam.nl

Contactpersonen werkgroepen:

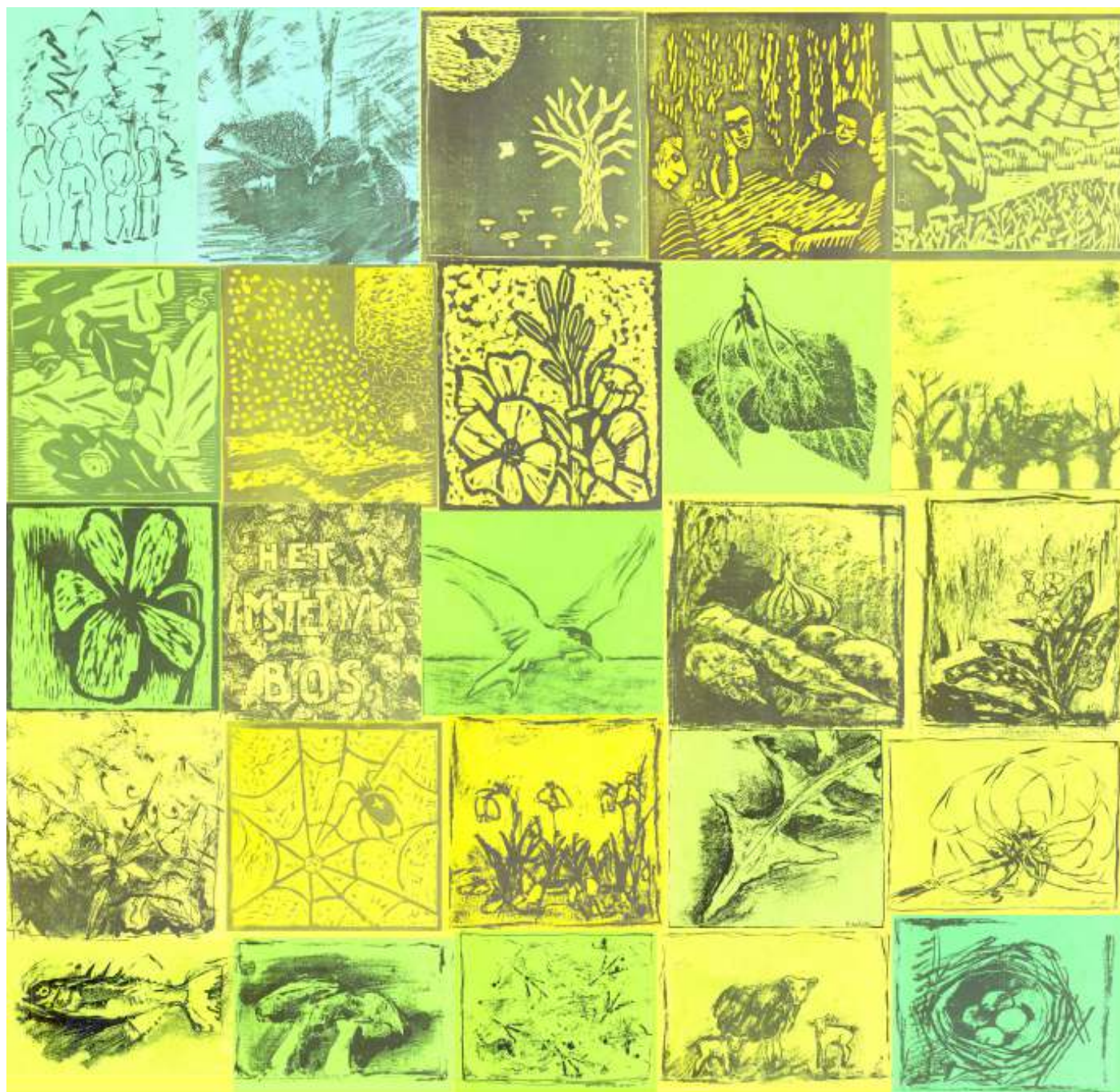
Publieksactiviteiten			
Cursussen	Ben de Graaf (a.i.)	020-6192847	b.c.degraaf@kpnmail.nl
Excursies op aanvraag	Romy Timmer		romytimmer@hotmail.com
Excursies regulier	Ineke Deckers (a.i.)	020-6971998	groenbewuste020@gmail.com
Kinderactiviteiten	Lillian-jan Rohof		l.j.rohof@hotmail.com
Ouderenactiviteiten	Karine Klappe	06-27536797	klappe@hotmail.com
Communicatie			
PR en communicatie	Paul de Dooij	06-14159611	p.dedooij@gmail.com
Redactie GBA	Ineke Deckers	020-6971998	groenbewuste020@gmail.com
Locatie Natuurfontein			
Planning en reserveringen	Ben de Graaf	020-6192847	b.c.degraaf@kpnmail.nl
Overige werkgroepen / moestuinen			
Werkgroep Diemen	Carry Pot	020-6902283	ce.pot@planet.nl
Prinses op de erwt	Dorus de Jongh	020-6633743	dorusdejongh@chello.nl
Sweetgrass in de Polder	Rowin Snijder		lecompostier@gmail.com
De Harmonie	Sara Wessemius		sara.wessemius@outlook.com

Lijkt het je leuk mee te doen?

Meld je aan bij de coördinator van de werkgroep waar je belangstelling voor hebt of reageer op een vacature. Openstaande vacatures van IVN Amsterdam kun je vinden via de Vacaturebank van de Vrijwilligerscentrale Amsterdam (www.vacaturebank.vca.nu) onder de trefwoord IVN.

Actief zijn voor IVN Amsterdam wordt beloond

Als je als lid actief wordt, waarderen wij deze inzet. Je kunt gebruik maken van een jaarlijks persoonlijk opleidingsbudget ter waarde van € 50 (bijvoorbeeld om cursussen te volgen of een lezing bij te wonen). Verder mag je deelnemen aan het zomeruitje voor actieve leden alsmede belonen wij het met een eindejaarpresentje ter waarde van € 25. Ook kunnen actieve leden deelnemen aan (kennis)netwerken van groene organisaties in Amsterdam en begeleiding krijgen via de beroepsorganisatie van IVN.

GBA Voorplaten 1990 - 1998 van kunstenaar Hans de Raad.